

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.057/2018/7. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Székely Gábor Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Székely Gábor ügyvéd) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, valamint a személyesen eljáró II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesek ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 7.P.20.013/2017/14. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a felperes keresetét elutasítja és mellőzi az I. rendű alperes elsőfokú perköltségben és le nem rótt kereseti illetékben történő marasztalását.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 67 050 (hatvanhétezer-ötven) forint első- és másodfokú perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 36 000 (harminchatezer) forint le nem rótt kereseti illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és a II. rendű alperes mint adósok 2008. január 16. napján devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek az I. rendű alperessel mint hitelezővel, majd ugyanezen a napon e szerződésnek megfelelő tartalommal egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot is tettek, amelyet **dr.Sz. E.** közjegyző közjegyzői okiratba foglalt.

A kölcsönszerződés I.4. pontja szerint: *„Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön-, és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós*

Banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak. Felek/Adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékai, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adósok Banknál vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a bankitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják."

A felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy a kölcsönszerződés idézett kikötése tisztességtelenség címén érvénytelen. Arra hivatkozott, hogy e rendelkezés a fogyasztó hátrányára megfordítja a bizonyítási terhet, továbbá kizárólagos jogot ad a hitelezőnek a szerződés egyes rendelkezéseinek értelmezésére és annak megállapítására, hogy a fogyasztó teljesítése szerződésszerű-e, ezért az a fogyasztóval kötött szerződésekben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: az R.) 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjaiba ütközik.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozott, hogy a kikötés nem sérti az R. 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjait. A II. rendű alperes nem terjesztett elő ellenkérelmet.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította a kölcsönszerződés keresettel érintett rendelkezésének az érvénytelenségét és azt, hogy e kikötés 2008. január 16. napjától nem jelent kötelezettséget a felperesre nézve, a szerződés ugyanakkor e kikötés mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket. A II. rendű alperest ennek túrésára, az I. rendű alperest pedig a felperes részére 12 700 forint perköltség, az állam részére 36 000 forint le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

A határozatát azzal indokolta, hogy a felek között fogyasztói szerződés jött létre, amely a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: a Hpt.) 2. számú mellékletének III.5. pontja szerint fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül, a keresettel támadott rendelkezés pedig olyan általános szerződési feltétel, amely e megállapodás részévé vált. Kifejtette, hogy e kikötés nem ütközik az R. 1. §-a (1) bekezdésének a) pontjába, hiszen az sem közvetlenül, sem közvetetten nem vonatkozik a szerződés feltételeinek értelmezésére. Megállapította ugyanakkor, hogy e rendelkezés alapján kiállított közjegyzői okirat tartalma elválik a hitelező ezen okirat mögött álló egyoldalú nyilatkozatától, azt objektívizálja, így olyan helyzet jön létre, amelyben a hitelező az objektívizált egyoldalú nyilatkozatával maga dönthet az adósi teljesítés szerződésszerűségéről, ez pedig sérti az R. 1. §-a (1) bekezdésének b) pontját. Rámutatott továbbá, hogy a kikötés - a közjegyzői ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó feltételem fogyasztói hozzájárulás miatt - az adós számára hátrányosan változtatja meg a bizonyítási terhet, hiszen lehetővé teszi a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: az 1959. évi Ptk.) tartozáselismerésre vonatkozó speciális szabályainak alkalmazását, valamint a bizonyítékok fogyasztóra kedvezőtlen értékelését. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: az 1952. évi Pp.) 78. §-ának (1) bekezdése alapján

kötelezte az I. rendű alperest a felperes perrel felmerült költségeinek a megfizetésére, amely a felperest képviselő ügyvédnek a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: az IM rendelet) 3. §-ának (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított 12 700 forint munkadíjat foglalja magában. A felperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illetéket szintén a pervesztes I. rendű alperes köteles megfizetni.

Az I. rendű alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a felperes keresetének az elutasítását, másodlagosan pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően értelmezte az R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjait, valamint az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdését, ezért tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli kikötés „biankó-tartozáselismerésnek” minősül, amely sérti az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott jóhiszeműség és tisztesség követelményét. Utalt rá, hogy a Kúria a perbeli szerződéssel azonos szerződéskonstrukció vonatkozásában már kifejtette az elsőfokú ítélettel ellentétes álláspontját a Pfv.I.21.895/2016. és a Pfv.I.21.783/2016/5. szám alatti eseti döntéseiben.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokai alapján. Kérte továbbá, hogy az ítéletábra függessze fel a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt C-34/18. szám alatt indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

Az ítéletábra a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét nem találta alaposnak.

A tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről szóló 3/2015. (XI.14.) PK-KK közös vélemény szerint, ha a perben bizonyított tények alapján olyan jogkérdés merül fel, melynek tárgyában más polgári perben - azonos tényekre alapítottnak - az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezték, a bíróság az 1952. évi Pp. 152. §-a (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával ennek az ügy érdemi elbírálására kiható előzetes eljárásnak a befejezéséig felfüggesztheti a per tárgyalását.

A kérelem elbírálásakor arra kell figyelemmel lenni, hogy a perbeli jogvita eldöntése szempontjából az előzetes döntéshozatali eljárás kimenetele ténylegesen előkérdésnek minősül-e, illetőleg az eljárásban alkalmazandó jogharmonizációs rendelkezések kapcsán felmerül-e ténylegesen az uniós jog értelmezésével kapcsolatos kérdés. Az ítéletábra álláspontja szerint - különös figyelemmel az EUMSZ 267. cikkére, amely meghatározza, hogy az Európai Unió Bírósága mely kérdésekben rendelkezik hatáskörrel előzetes döntés meghozatalára - jelen másodfokú eljárásban nem merült fel az uniós jog értelmezésével kapcsolatos kérdés. Ezért az ítéletábra a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet a másodfokú tárgyaláson meghozott végzésével elutasította és a fellebbezést érdemben elbírálta.

Ennek eredményeként megállapította, hogy a másodlagosként előterjesztett fellebbezési kérelem adataiban, mert az elsőfokú bíróság az eljárást az elsőfokú eljárás szabályainak megfelelően folytatta le, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megismétlésének elrendelésére nem volt indok. Az elsődleges fellebbezési kérelem azonban az alábbi okok miatt megalapozott.

Bár a felperes arra hivatkozott, hogy a per tárgyát képező kikötés az R. 1. §-a (1) bekezdésének a), b) és j) pontjai alapján is tisztességtelen, az elsőfokú bíróság a keresetnek csak a b) és a j) pontok alapján adott helyt, és úgy foglalt állást, hogy a kikötés nem ellentétes az a) ponttal. Mivel azonban a keresettel támadott rendelkezést a b) és a j) pontok alapján önmagában is érvénytelennek minősítette, az elsőfokú bíróság a keresetet - helyesen - részben sem utasította el. Ezért a felperes csak oly módon kifogásolhatta az elsőfokú bíróságnak az R. 1. §-a (1) bekezdésének a) pontjával kapcsolatos álláspontját, ha fellebbezést terjeszt elő az elsőfokú ítélet indokolása ellen, amelyet azonban nem tett meg. Emiatt az ítéletábra - a fellebbezési kérelem korlátai között (1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése) - érdemben nem vizsgálhatta, hogy a sérelmezett rendelkezés az R. 1. §-a (1) bekezdésének a) pontjában írt okból is tisztességtelen-e, így csak abban foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság helyesen minősítette-e tisztességtelennek a perbeli kikötést az R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjai alapján.

Az elsőfokú bíróság ebben a körben a tényállást teljes mértékben feltárta, az abból levont jogi következtetéseivel azonban az ítéletábra a joggyakorlat időközben bekövetkezett változása folytán nem értett egyet.

Kétségtelen, hogy az ítéletábra - a Fővárosi, a Pécsi és a Szegedi Ítéletábrával együtt - azt a gyakorlatot alakította ki, hogy a per tárgyát képező rendelkezésekhez hasonló kikötések akkor sértik az R. 1. §-a (1) bekezdésének b) és j) pontjait, ha azokban a fogyasztó feltétel és ellenvetés nélkül elfogadta a hitelező által a saját üzleti könyvei alapján készített tartozáskimutatást a fennálló kölcsöntartozását közokirati formában igazoló közjegyzői ténytanúsítvány alapjaként. Ez a gyakorlat azonban a továbbiakban nem tartható fenn, a Kúria ugyanis az 1/2018. gazdasági elvi határozatban, valamint a Gfv.VII.30.285/2017. és a Gfv.VII.30.327/2017/3. számú ítéleteiben úgy foglalt állást, hogy a per tárgyát képező kikötések akkor sem tisztességtelenek, ha azok tartalmazzák a fogyasztónak a hitelező könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítvány feltétel nélküli elfogadására vonatkozó nyilatkozatát.

Ezen ítéletek szerint a perrel érintett megállapodás azon kikötése, amelyben a felperes a mindenkorli fizetési kötelezettségét illetően a banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékként fogadta el, nem tekinthető az 1959. évi Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatnak. Ennek oka az, hogy e rendelkezés nem felel meg az EBH2000.309. szám alatt közzétett elvi határozatban foglalt követelményeknek, ugyanis nem egy fennálló, összesszerűen meghatározott követelésre vonatkozik. Ezért e kikötés esetében nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai, tehát az nem fordítja meg a bizonyítási terhet.

Ennek megfelelően abban az esetben, ha az I. rendű alperes a jelen szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben az 1952. évi Pp. 164. §-ának (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a felperes mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozás. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak, vita esetén azonban a nyilvántartásának elszámolási elveit, módszereit és adatait a per során be kell mutatnia, a számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően

is azt állítja, hogy az I. rendű alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását tehát a szerződés közjegyzői ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó rendelkezése nem befolyásolja.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: a Vht.) felek közötti szerződéskötés idején hatályos 21. §-ának (1) bekezdése, illetve a jelenleg hatályos 23/C. §-ának (1) bekezdése értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. §-ának (2) bekezdése, illetve jelenlegi 23/C. §-ának (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.

E szabályok értelmében a közokiratba foglalt kölcsön- vagy lízingszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kiállításának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e és az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997.348., BH2002.491., Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.).

Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: a Ktv.) 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását valóban csak az 1952. évi Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az I. rendű alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján őt egyébként megilletnék, illetve terhelnék. A bizonyítási teher pedig az 1952. évi Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is az 1952. évi Pp. 164. §-ának (1) bekezdésének megfelelően alakul. Az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása körében tehát a szerződés közjegyzői ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó kikötése az adós jogi

helyzetét nem érinti, semmilyen módon nem teszi azt hátrányosabbá.

A végrehajtás közjegyzői okirat záradékolása útján, tehát a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő szabályozás az Alkotmánybíróság 1423/B/2010. és 1245/B/2011. számú határozatai szerint nem alkotmányellenes, nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Európai Unió Bírósága C-32/14. számú **Y Bank kontra S. A.** ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) fogyasztóvédelmi követelményeivel sem.

A Kúria a hivatkozott ítéleteiben kifejtette azt is, hogy a perbeli kikötés nem tisztességtelen az R. 1. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján sem. E jogszabályi rendelkezés szerint a fogyasztói szerződésben az a szerződési feltétel minősül tisztességtelennek, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. E rendelkezésnek mind a nyelvtani, mind az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése és mellékletének 1.m) pontja figyelembevételével történő értelmezéséből az következik, hogy az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet, jelen ügyben az I. rendű alperest arra jogosítja, hogy a saját teljesítése szerződésnek megfelelőségét maga állapítsa meg. A perbeli kikötés azonban az I. rendű alperest a saját teljesítése szerződésszerűségének megítélésére nem jogosítja fel, így az nem tisztességtelen.

A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A felperes az elsőfokú eljárás során pervesztes lett, ezért az ítéltábla mellőzte az I. rendű alperes elsőfokú perköltségben és a le nem rótt kereseti illetékben történő marasztalását. Ehelyett a felperest kötelezte ezen elsőfokú illeték, valamint az I. rendű alperes jogi képviselői munkadíjból álló elsőfokú perköltségének megfizetésére azzal, hogy ez utóbbi összegét az IM rendelet 3. §-ának (3) bekezdése, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján 10 000 Ft + áfa, azaz 12 700 Ft-ban határozta meg (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése). A II. rendű alperesnek igazolt elsőfokú perköltsége nem keletkezett, a pervesztes felperes ugyanakkor az elsőfokú perköltségét maga viseli (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése).

Az I. rendű alperes fellebbezése alapos volt, ezért a felperes köteles az I. rendű alperes 48 000 Ft fellebbezési illetékből, valamint a jogi képviselőjének munkadíjából álló másodfokú perköltségének megfizetésére is azzal, hogy az ítéltábla e munkadíj összegét az IM rendelet 3. §-ának (3) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján 5000 Ft + áfa, azaz 6350 Ft-ban állapította meg. A II. rendű alperesnek igazolt másodfokú perköltsége nem keletkezett, az I. rendű alperes fellebbezésével kapcsolatban általa előlegezett költségeket pedig a pervesztes felperes maga viseli (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése).

Debrecen, 2018. május 10.

Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajkó Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő